

Zebrań korespondentów europejskiego projektu EUREL (Religions in Europe), Strasburg 14-15 października 2010 r.

W dniach 14-15 października 2010 r. w Strasburgu odbyło się zebranie korespondentów europejskiego projektu EUREL (Religions in Europe). W spotkaniu uczestniczyli korespondenci z następujących państw: Francja (Francis Messner, Francoise Curtit, Anne-Laure Zwillling), Rumunia (Larantieu Tanase), Wielka Brytania (Siobhan McAndrew), Szwecja (Jonas Bromander), Szwajcaria (Laurent Amiotte-Suchet), Niemcy (Miriam Schander), Włochy (Pasquale Annicchino), Polska (Michał Zawiślak).

Projekt EUREL (Religions in Europe) jest kierowany przez PRISME – Société, Droit et Religion en Europe. Dyrektorem PRISME jest prof. Francis Messner. PRISME jest jednostką naukową CNRS (Narodowe centrum badań naukowych)¹ i Uniwersytetu Roberta Schumana w Strasburgu. Skupia specjalistów prawa, nauk politycznych i socjologii religii. Istotą tego ośrodka jest prowadzenie studiów porównawczych na poziomie europejskim w zakresie statusu prawnego i instytucjonalnego oraz kulturowego religii.

Celem projekt EUREL jest zapewnienie aktualnych informacji na temat społecznego i prawnego statusu religii w Europie z perspektywy interdyscyplinarnej. Realizuje to przez prowadzenie strony internetowej (www.eurel.info) Strona ta jest skierowana do międzynarodowej społeczności naukowej, władz publicznych i sił politycznych. Wszystkie informacje, które się tam znajdują, są weryfikowane przez korespondentów – specjalistów prawa i nauk socjologicznych.

¹ Centre National de la Recherche Scientifique (Narodowe Centrum Badań Naukowych) – jest to organizacja publiczna o charakterze badawczym utworzona w celu naukowym i technologicznym pod egidą Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego i Badań Naukowych. Organizacja ta została powołana w celu „naukowym i celem przekazywania wiedzy naukowej społeczeństwu”. Dyrektorem organizacji jest Alain Fuchs, jego asystentami są dwaj dyrektorzy generalni: Joël Bertrand w sprawach naukowych i Xavier Inglebert w sprawach badań naukowych. Do organizacji należą 32 tysiące osób, budżet w 2009 roku wyniósł 3,367 mld euro, z czego 607 mln euro przeznaczono na badania naukowe, które są prowadzone poprzez samodzielne ośrodki naukowe na terytorium kraju. Organizacja pozostaje aktywna w każdej dziedzinie naukowej i czyni to za pomocą ponad 1200 jednostek badawczych. Organizacja wypromowała dotychczas 16 laureatów nagrody Nobla i 11 laureatów różnego rodzaju odznaczeń.

Opiekę naukową nad projektem EUREL sprawuje Francis Messner i Jean-Paul Willaime. Natomiast sprawy zarządzania projektem i jego udoskonalanie powierzone zostały Francoise Curtit i Anne-Laure Zwilling.

Celem zebrania korespondentów było omówienie trzech grup zagadnień: aktualne wydarzenia z życia strony i jej wizualizacja; bilans i rozwój strony; perspektywy rozwoju i jej upowszechnianie. Każde z zagadnień zostało poprzedzone krótkim wprowadzeniem dokonany przez Francoise Curtit i Anne-Laure Zwilling. Następnie korespondenci zgłaszali swoje uwagi, pomysły i zastrzeżenia. W trakcie dyskusji doszło do ustalenia istotnych kwestii w sferze organizacyjnej.

Następnego dnia odbyła się konferencja naukowa na temat „Religia i media”. W tematykę obrad wprowadził prof. Francis Messner. Każdy z korespondentów otrzymał sumaryczne informacje dotyczące głównego tematu w poszczególnych państwach członkowskich.

Następnie prof. F. Messner odczytał referat pt. „Religion and Media in Denmark” Nielsa Waldemara Vindinga. Autor referatu omówił instytucję Rady Mediów, której naczelnym zadaniem jest dbanie o to, aby wolność sumienia i wyznania nie była naruszana w przekazach medialnych. Ze względu na fakt, że liczba wiernych Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Danii utrzymuje się na wysokim poziomie (85% społeczeństwa), to właśnie temu Kościołowi przysługuje najwięcej czasu antenowego.

Autor na kanwie sprawy publikacji wizerunku Mahometa omawiał kwestie wolności słowa. Zauważył, że do chwili obecnej tylko niektóre media duńskie przeprosiły za publikację. Natomiast większość nadal korzysta z ochrony wolności słowa. Debata publiczna została sprowadzona do pytania o autocenzurę.

Drugim wątkiem referatu była sprawa działalności stacji ROJ TV, wobec której zostało w 2005 r. wszczęte śledztwo z powodu finansowego wsparcia od kurdyjskich separatystów. W marcu 2010 r. sąd zdecydował o zakazie finansowania z publicznych pieniędzy tej stacji. W sierpniu tego roku. Minister Sprawiedliwości zlecił prokuraturze podjęcie działań celem zdelegalizowania stacji. Na tym tle pojawiło się wiele spekulacji dotyczących powiązań duńskiego wymiaru sprawiedliwości z negocjacjami z Abdullah Öcalan. Ostatecznie o prawie do emisji ROJ TV rozstrzygnie sąd.

Kolejny referat pt. „Religions and media” wygłosił korespondent Rumunii dr Larantieu Tanase. Tematem przewodnim była charakterystyka działalności mediów religijnych w Rumunii w latach 1990-2003. Prelegent przede wszystkim skupił się na omówieniu problemu działalności sekt w mediach. Szczegółowo zostały omówione socjologiczne aspekty destrukcyjnego działania sekt za pomocą mediów. Wykład wzbogaciły bardzo precyzyjne informacje dotyczące m.in. czasu antenowego dla poszczególnych związków wyznaniowych w ramach działalności telewizji publicznej.

Następnie obecni na spotkaniu korespondenci zreferowali sytuację mediów religijnych w swoich krajach. Głównym wątkiem dyskusji była kwestia dostępu do mediów publicznych przez tzw. kościoły mniejszościowe. Bardzo interesująca okazała się kwestia statusu prawnego rozgłośni radiowych Radia Maryja w poszczególnych państwach europejskich.

Dyskusja, jaka wywiązała się na kanwie wygłoszonych referatów doprowadziła do wymiany poglądów na temat prawnokarnej ochrony uczuć religijnych. Przykład Danii doskonale zilustrował, jak ważne jest uregulowanie wolności słowa w kontekście ochrony uczuć religijnych. Prelegenci podkreślali, że penalizacja zachowań mających na celu obrażenie uczuć religijnych stanowi istotny element ochrony wolności religijnej. Jednocześnie sama konstrukcja przestępstwa musi być odzwierciedleniem społecznej wrażliwości w tej materii.

Michał Zawisłak